

DUMITRU CHIRIAC, DR. MARIA MOLDOVEANU, CRISTINA HUMĂ, CRISTINA TUDOR, *Impactul socio-economic al fenomenelor naturale dezastruoase – inundații, alunecări de teren, secete*, București, CIDE, 2002

Colectivul de autori – Dumitru Chiriac, dr. Maria Moldoveanu, Cristina Humă și Cristina Tudor – care a elaborat lucrarea *Impactul socio-economic al fenomenelor naturale dezastruoase – inundații, alunecări de teren, secete* – încearcă să surprindă amploarea fără precedent a catastrofelor naturale, ca urmare a dereglărilor climatice la nivel planetar, și trece în revistă posibilitățile de conștientizare și prevenire a populației în faza pre-dezastru, îmbunătățirea sistemelor de avertizare, recuperarea post-dezastru și intrarea în normal a situației.

Studiul este alcătuit din șase capitole: 1. Sistemul de concepte referitoare la fenomenele naturale dezastruoase; 2. Inundațiile, unul dintre cele mai frecvente fenomene naturale dezastruoase; 3. Alunecările de teren. Consecințe asupra comunităților umane din România; 4. Manifestări ale solidarității cu populația afectată de unele dezastru naturale – inundații și alunecări de teren; 5. Reacții ale populației la inițiativele de solidaritate națională; 6. Seceta, aridizarea și deșertificarea. Efecte asupra comunităților umane.

În primul capitol, autorii ne familiarizează cu sistemul de concepte definitorii pentru aceste procese: termenul de **hazard**, **dezastrul natural**, **vulnerabilitatea și riscul**, **aria de producere a unei catastrofe**, **durata**. În ceea ce privește elementele de impact, acestea se referă la populație (persoane decedate, persoane afectate de dezastru), **pagubele de natură individuală** (case și anexe gospodărești distruse sau avariate, culturi agricole compromise), precum și la **pierderile la nivel comunitar** (obiective economice, obiective sociale și culturale, eăi de comunicație, precum și rețele de alimentare cu apă, canalizare, telefonie etc.), care influențează direct calitatea vieții populației, lipsind-o de surse vitale ale existenței (apă, alimente, medicamente, combustibil etc.).

Capitolul doi, consacrat unuia dintre cele mai frecvente fenomene naturale dezastruoase – inundațiile – este alcătuit din două secțiuni: 1. Inundațiile pe plan mondial; și 2. Fenomenul inundațiilor în România.

Prima secțiune este o trecere în revistă a mai multor statistici, documente și alte materiale informative, despre inundațiile cele mai puternice și cu frecvența cea mai mare de producere în multe țări de pe glob, inclusiv în România și cu impact deosebit de grav asupra calității vieții comunităților afectate, începând cu anul 1998, până în 2000.

În secțiunea a doua se încearcă clasificarea inundațiilor după cauzele care le produc și delimitarea ariilor care suferă periodic de dezastru naturale la noi în țară. Astfel, zonele cu cel mai mare risc de inundații sunt situate, în special, în bazinele hidrografice ale unor râuri mari, cum ar fi Mureșul, Someșul, Crișurile, Oltul superior, Siretul, lungul Dunării și Delta acestui fluviu, precum și râurile mai mici din partea centrală a Moldovei (Jijia, Bahlui, Bârlad).

Alunecările de teren fac obiectul de studiu și analiză al celui de-al treilea capitol, în care autorii semnalează și consecințele acestora asupra comunităților umane din România.

Cele mai mari pagube se înregistrează în zonele intravilane unor localități, unde valoarea ridicată a construcțiilor și infrastructura distrusă, ca și costurile sociale, pe care le implică refacerea acestora pe alte amplasamente, pot merge până la depopularea zonelor afectate.

Pe lângă cauze naturale, ploi abundente, alunecările de teren mai pot fi cauzate și de mâna omului, prin defrișări excesive, starea precară a construcțiilor de locuit realizate în majoritatea cazurilor din pământ, cu temelii superficiale și amplasate la voia întâmplării. Degradările de teren,

spun autorii, pun în pericol nu numai așezări omenești, ci și monumente istorice, obiective social-culturale și elemente de infrastructură. Compensarea pagubelor materiale s-a făcut prin ajutoare de la buget, de la populație sau fundații și diverse organizații din țară și străinătate.

În capitolul patru, autorii ne prezintă manifestările de solidaritate cu populația afectată de dezastre naturale, ca inundațiile și alunecările de teren. De obicei, ele au constat în bani oferiți de instituții publice, ca și de asociații, fundații, organizații de presă, societăți comerciale, segmente ale unor comunități umane, oameni obișnuiți – salariați, pensionari și chiar copii.

Aceste ajutoare au fost oferite pentru refacerea condițiilor de locuit, pentru repararea sediilor unor servicii publice – școli, grădinițe, dispensare etc. – repararea rețelelor de alimentare cu apă și energie electrică, dezinfectarea fântânilor, reconstrucția de drumuri, remedierea și consolidarea digurilor.

În finalul acestui capitol se arată că acțiunile de ajutorare au avut o eficiență mai mare sau mai mică, în funcție de autoritățile locale, care, unele s-au implicat, iar altele au dat dovadă de dezinteres, incapacitate organizatorică, subiectivism în repartizarea ajutoarelor, aspect pe larg comentat, și cu exemplificări, în capitolul cinci – *Reacții ale populației la inițiativele de solidaritate națională*. Situații de deturnare a ajutoarelor de la destinația lor inițială s-au întâlnit în multe localități, și s-au datorat curențelor educative și degradării morale, în cazul funcționarilor publici, dar și legislației permissive.

Ultimul capitol se oprește asupra altui fenomen natural dezastruos, și anume, *seceta*. În prima secțiune a capitolului, autorii ne fac cunoscute conceptele de *secetă*, *aridizare* și *deșertificare*, ultimul fiind cel mai mare flagel din această sferă care amenință Terra. De aceea, Națiunile Unite au dedicat ziua de 17 iunie „combaterii deșertificării, secetei și degradării terenurilor”, în vederea sensibilizării opiniei publice din întreaga lume și promovării politicilor de administrare a suprafețelor de teren.

În țara noastră, producerea secetei și fenomenelor asociate acesteia au drept cauză căderea cantităților mici de precipitații sau lipsa acestora o perioadă lungă de timp, dar și omul, care practică defrișări iraționale, lucrări agricole necorespunzătoare, cu efecte asupra solului, eroziunea, colmatarea albiilor de râu, incapacitatea de absorbție a apei în sol, ca și nefinalizarea unor lucrări de protecție a solurilor, distrugerea sistemelor de irigații din zonele cu risc mare la secetă.

Lucrarea *Impactul socio-economic al fenomenelor naturale dezastruoase – inundații, alunecări de teren, secete* – se înscrie pe linia unor mai vechi preocupări pe plan mondial și mai noi pentru țara noastră, deschizând perspective cercetării în domeniul calității vieții, venind și cu propuneri de prevenire și combatere a dezastrelor naturale, modalități eficiente de evaluare și repere metodologice pentru specialiști și practicieni, inclusiv cu anchete sociologice în rândul locuitorilor afectați.

Adina Mihăilescu